

P-KUAM İNTİHAR DÜŞÜNÇESİ ÖLÇEĞİ: ÖLÇEK GELİŞTİRME ÜZERİNE BİR PİLOT ÇALIŞMA

Seda HARAN*, Oğuz E. BERKSUN**

Özet: Bu çalışmada İntihar Düşüncesi üzerine bir özdeğerlendirme aracının geliştirilmesi amaçlanmıştır. İtem üretme aşamasından itibaren ayrıntılı bir süreç izlenmiş ve ölçeğin psikometrik özellikleri incelenmiştir. Yapılan analizler ölçeğin en son formunun test-tekrar test güvenilirliğinin 0.85 iç tutarlılığının .94 olduğunu göstermektedir. Ölçeğin Beck Depresyon Ölçeği ve Beck Umutsuzluk Ölçeği ile korelasyonu sırasıyla .84 ve .84'dür.

Toplumumuzda tamamlanan intiharlar oldukça yüksek olup, yılda 100.000 de 2 gibi bir oranda olduğu bildirilmektedir (DİE, 1991). Ülkemizde bu alanda sağlıklı istatistiklerin varlığından söz etmek zordur ve rakamlar büyük olasılıkla gerçek rakamları yansıtmamaktadır. İstatistiklere yansımayan vakalar ve ayrıca özellikle girişimler dikkate alındığında intihar davranışının bilinenden daha yaygın olduğunu söylemek yanlış olmayacaktır. Ülke genelinde olan bu rakam büyük şehirlerde daha yüksek değerler almakta, yaşanan toplumsal değişimlerle birlikte bu oranların yükselme eğiliminde olduğu dikkati çekmektedir (Sayıl ve ark., 1992). İnsan hayatını tehdit eden böyle ciddi yaygın bir sorun için toplumda risk gruplarının saptanması gerekmektedir. Bilindiği gibi bu gereklilikten hareketle yapılan pekçok çalışma da vardır. Bu çalışmalar yaş, cinsiyet, medeni durum, sosyo-ekonomik durum, ailevi yükünlük, psikiyatrik bozuk-

luklar, mevsimsel değişimler gibi değişkenleri dikkate alır (Anis ve ark., 1993; Blumenthal, 1990; Cross ve Hirschfeld, 1989; Masterton, 1991). Bu değişkenlerin dışında başka değişkenleri de dikkate alan çalışmalar vardır. Bu çalışmalardan bazıları da intihar ve intihar girişimlerini yordayan en önemli değişkenlerden birinin intihar düşüncesi olduğu ve intihar girişiminde bulunan kişilerin bu fikirlerini açık ya da üstü örtülü bir biçimde çevrelerine ilettiklerini göstermektedir. Ayrıca intihar düşüncesinin, normal popülasyonda sanıldığından daha sık olduğu da bilinmektedir (Meehan ve ark. 1992).

AMAÇ

Bu çalışma, "İntihar Düşüncesi"ni ölçebilen pratik bir araç geliştirmek ve bu aracın psikometrik özelliklerini incelemek üzere planlanmıştır.

YÖNTEM

İTEM ÜRETME: 1 psikiyatrist ve bu alanda çalışan 1 pratisyen hekim, 4 psikolog tarafından 60 item üretildi. İtemler bir klinik görüşmede hastanın intihar düşüncesini anlamak üzere yöneltililecek sorulara dayanarak oluşturuldu. Ölçeğin en son formundan birkaç item örneği bir fikir vermesi açısından aşağıya çıkarılmıştır:

"Sorunlarımın çözümsüz olduğunu düşünüyorum"

"Rüyalarımda ölümle uğraşıyorum"

* Uzm. Psk., A.Ü. Psikiyatrik Kriz Uygulama ve Araştırma Merkezi.

** Uzm. Dr., A.Ü. Psikiyatrik Kriz Uygulama ve Araştırma Merkezi.

"Zaman zaman kendimi öldürme konusunda karşı konulmaz bir istek duyuyorum"

"Ölsem yakınlarımın üzülmeceğini düşünüyorum"

"Kendini öldürmenin bir çözüm yolu olmadığını düşünüyorum"

"Ölümden korkarım"

"Herhangi bir nedenle ölsem yakınlarım ve arkadaşlarım çok üzülürdü"

"Hayatı seviyorum"

"İntiharın dini inançlarıma aykırı olması umurda değil"

İTEM SEÇİMİ: 50 İtem cümle yapısı, içenk, biçim, anlaşılabilirlik, ayrıntı, benzerlik açısından aynı ekip tarafından gözden geçirildi 20 İtem elendi. 30 İtem verilen cevaplar açısından doğru, yanlış şeklinde düzenlendi ve sıralandı.

İTEM ANALİZİ: Krize Müdahale Merkezine başvuran 25, herhangi bir şikayeti olmayan 15 kişi ve intihar girişiminde bulunan 17 kişi bu formu cevapladı. Yapılan analiz sonucunda İtem test korelasyonunu 0.3'ün altında kalan "işlerin kötü gitmesinden ben sorumluyum", "Gazete ve televizyonda ölüm

ve intihar haberleri özellikle dikkatimi çekiyor", "Başkalarına zarar vermekten korkuyorum" şeklinde hazırlanmış 3 soru çıkarıldı. 27 soruluk form hazırlandı.

GÜVENİRLİK: Test-tekrar test güvenirliliğine ve iç tutarlığına bakıldı. Test-tekrar test güvenirliliği 0.85, Kuder Richardson formülüne göre iç tutarlık katsayısı 0.94 bulundu.

GEÇERLİK: İntihar düşüncesinin depresyon ve umutsuzlukla korelasyonundan yola çıkarak Beck Depresyon Ölçeği (BDÖ) ve Beck Umutsuzluk Ölçeği (BUÖ) ile korelasyonlarına bakıldı. BDI ile korelasyonu 0.84 (P=0.001), BUÖ ile korelasyonu 0.84 (P=0.001) bulundu.

TARTIŞMA

Yapılan bu çalışma küçük çaplı bir çalışma olmakla birlikte ölçeğin, psikometrik özellikleri dikkate alındığında bu araştırmanın sınırlılıkları içinde ölçeğin geçerli ve güvenilir olduğu görüldü. Bu sonuçlar ölçeğin psikometrik özellikleri açısından daha geniş gruplar üzerinde tekrar edilmeye değer olduğunu göstermektedir. Ancak ölçeğin geçerli olup olmadığını daha iyi anlamak için daha geniş bir örnekleme faktör yapısının incelenmesi ve paralel ölçek geçerliği yapılması düşünülmektedir.

KAYNAKLAR

Anis, G M , Friedman, T A , Sanderson W C , Kaplan, M L , van Praag H M , Harkavy-Friedman, J.M (1993) Suicidal behaviors in adult psychiatric outpatients I Description and prevalence Am J Psychiatry, 150 (1) 108-112

Blumenthal, S J (1990) Youth Suicide Risk factors, assessment and treatment of adolescent and young adult suicidal patients Psychiat Clin North Am 13 (3) 511-556

Cross, C K , Hirschfeld, R M A (1989) Epidemiology of disorders in adulthood Suicide in psychiatry Michels, R ,

Cooper, A M , Guze, (eds) Revised Ed Basic Books Cilt 3, Bölüm 20, s 1-15

Masteron, G (1991) Monthly and seasonal variation in parasuicide A sex difference Br J Psychiatry, 158 155-157

Meehan, P J , Lamb, J A , Saltzman, L E , O'Carroll, P W (1992) Attempted suicide among young adults Progress toward a meaningful estimate of prevalence Am J Psychiatry, 149 41-44

Sayıl, I , Oral, A , Güney, S , Ayhan, N , Ayhan, Ö , Devrimci, H (1992) Ankara'da intihar girişimleri üzerine bir çalışma Kırz Dergisi 1 (2) 56-61